

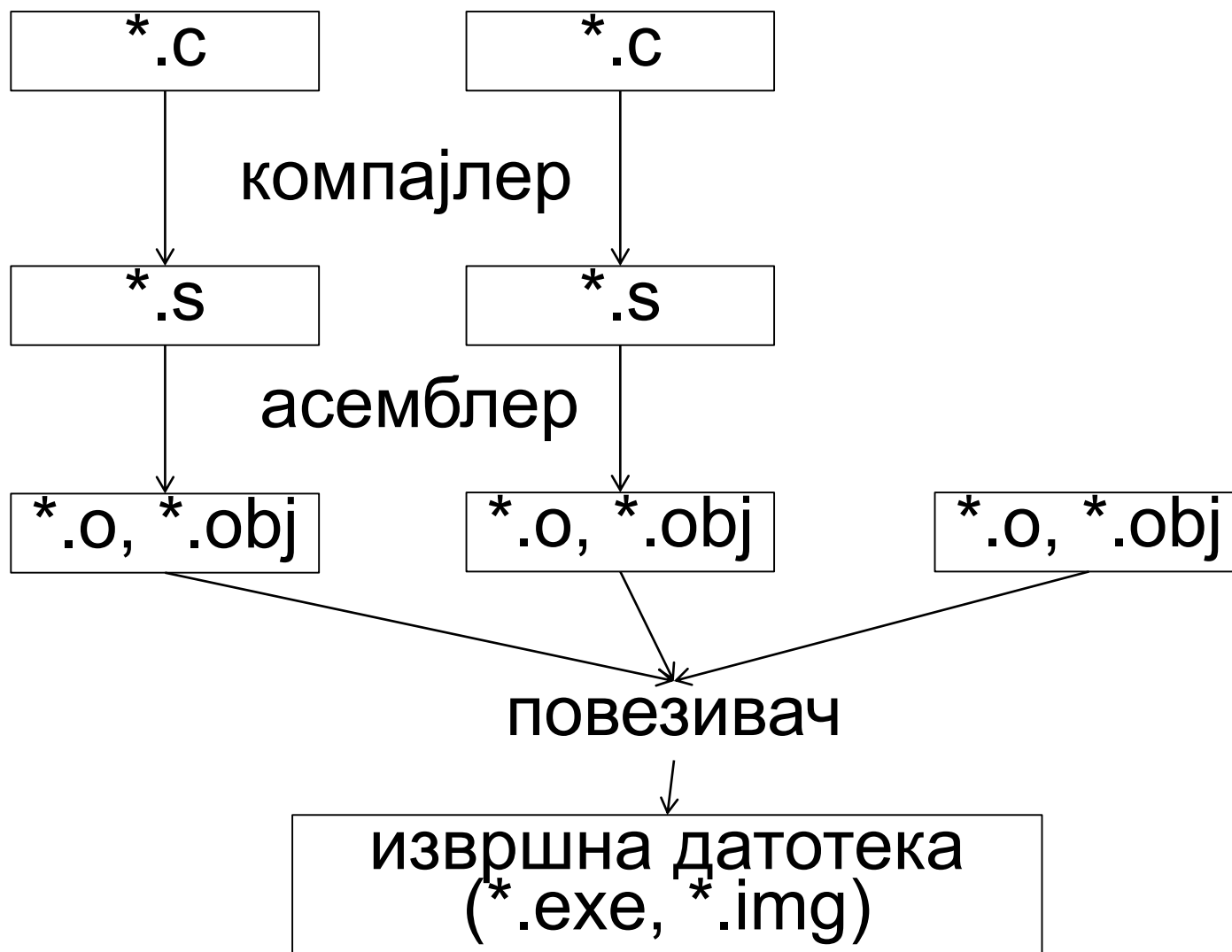

Декларације и дефиниције променљивих (и помало функција)

Особине променљивих

- Назив и тип...
- Назив и тип променљиве нису њене једине особине!
- Све особине променљиве се саопштавају приликом њеног декларисања.
- Неке особине су предвиђене стандардом, али могу постојати неке особине специфичне за конкретну платформу и конкретан компајлер.

Формирање назива променљиве

- Први знак мора бити слово или `_`.
- Након првог знака и бројеви могу бити коришћени.
- Последица претходна два: размаци нису дозвољени.
- Променљива се не може звати исто као резервисана реч.
- Велика и мала слова нису исто, па тако **Mile** није иста променљива као **mile**.
- Само прва 63 знака гарантовано јединствено дефинишу променљиву.
 - Само 31 у случају екстерне променљиве
- Коришћење `_` на почетку се обесхрабрује јер је по договору резервисано за неке библиотечке и системске идентификаторе.

Савети:

- Имена трабају бити смислена и информативна.
 - **studentAge** или **student_age** даје више информација о променљивој и њеној сврси него само **age**, или, не дај Боже, само **a**.
- Када се име састоји од више речи, оне могу бити раздвојене уметањем `_`, или се могу визуелно раздвојити тако што ће наредна реч почети великим словом.
- Употребити један принцип именовања и држати га се. У случају рада у тиму на неком пројекту придржавати се правила именовања која у том пројекту важе.

Дефиниција и декларација променљиве

- **Декларација** описује променљиву, давајући довољно информација да компајлер може знати како са променљивом треба да поступа.
- **Дефиниција** представља заузимање физичког простора за променљиву, а може укључивати и њену иницијализацију.
- Дефиниција не може постојати без декларације, али декларација може постојати без дефиниције.
 - Код променљивих су у пракично свим случајевима, осим у једном, дефиниција и декларација спојене.
 - Код функција је разлика између дефиниције и декларације јаснија.

- Једна декларација (са дефиницијом) у једном реду

```
int age;
float amountOfMoney;
char initial;
```
- Више декларација (са дефиницијама) у једном реду

```
int age, houseNumber, quantity;
float distance, rateOfDiscount;
char firstInitial, secondInitial;
int* p1, p2, p3; // sta je ovde problem?
```
- Код функција
 - Декларација:

```
int foo(int x);
```
 - Декларација са дефиницијом:

```
int foo(int x)
{
    return x + 1;
}
```

Досег - видљивост променљивих

- Досег променљиве одређује се на основу места декларисања.
 - Променљиве могу имати три досега:
 - **Датотечки досег** - тзв. глобалне променљиве.
 - Ван било ког блока или листе параметара
 - **Блоковски досег** - тзв. локалне променљиве.
- ```
{ void foo(int x)
 int x; {

 }
```

```
void foo(int x);
```


- Две различите променљиве не могу имати исто име.

- Али:

```
int milorad;
void foo()
{
 int milorad;
 ...
}
```

- Избегавати!

Видљивост променљивих ван датотеке - затвореност

- Односи се на променљиве датотечког досега.
- **Никада се не играти овога са променљивама блоковског досега!!!**
- 1. Променљива је дефинисана у датотеци и користи се само у њој - **затворена (приватна)**

`static int x; // дефиниција (и декларација) - променљива није видљива споља`

- 2. Променљива је дефинисана у датотеци али се користи и у некој другој датотеци - **јавна**

`int x; // дефиниција (и декларација) - променљива јесте видљива споља`

- 3. Променљива није дефинисана у датотеци, а користи се у њој (дефинисана је у некој другој датотеци) - **спољна**

`extern int x; // само декларација - x мора бити дефинисано негде другде`

- Синтаксно је омогућено и ово у истој датотеци:

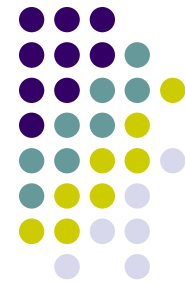
`extern int x;`

`int x;`

- А може и ово, и још штошта, али то не треба радити - само горње је корисно:

`static int x;`

`int x;`

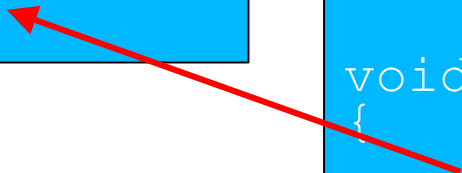
Спољна - јавна

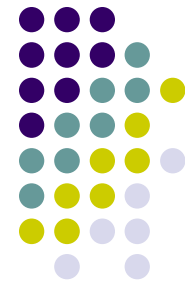
a.c

```
int a_x;
```

b.c

```
void foo()
{
 ...
 x = a_x;
 ...
}
```


Спољна - јавна

a.c

```
int a_x;
```

b.c

```
extern int a_x;
void foo()
{
 ...
 x = a_x;
 ...
}
```


Спољна - јавна

a.h

```
#ifndef A_H
#define _A_H_

extern int a_x;

#endif
```

a.c

```
#include "a.h"

int a_x;
```

b.c

```
#include "a.h"

void foo()
{
 ...
 x = a_x;
 ...
}
```

NIT Видљивост функција ван датотеке - затвореност

- Односи се на функције датотечког досега.
- **Функција ни не може бити блоковског досега.**
- 1. Функција је дефинисана у датотеци и користи се само у њој - **затворена (приватна)**

```
static void foo(int x)
```

- 2. Функција је дефинисана у датотеци али се користи и у некој другој датотеци - **јавна**

```
void foo(int x) // у датотеци мора бити дата и њена дефиниција
```

- 3. Функција није дефинисана у датотеци, а користи се у њој (дефинисана је у некој другој датотеци) - **спољна**

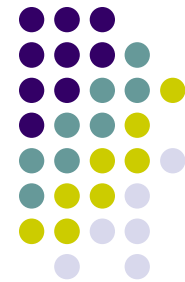
```
void foo(int x); // дата је само декларација, extern није потребно (а ни уобичајено)
```

- Синтаксно је омогућено и ово у истој датотеци:

```
void foo(int x);
void foo(int x) {...}
```

- А може и ово, и још штошта, али то не треба радити - само горње је корисно:

```
static void foo(int x);
void foo(int x) {...}
```


Спољна - јавна

a.c

```
int a_bar()
{
...
}
```

b.c

```
int a_bar();

void foo()
{
...
x = a_bar();
...
}
```


Спољна - јавна

a.h

```
#ifndef A_H
#define _A_H_

int a_bar();

#endif
```

a.c

```
#include "a.h"

int a_bar()
{
 ...
}
```

b.c

```
#include "a.h"

void foo()
{
 ...
 x = a_bar();
 ...
}
```

Трајност променљиве (објекта)

- Одређује када променљива настаје и када нестаје.
- Три главне врсте трајности:

- **Аутоматска**

Настајање и нестајање променљиве аутоматски контролише компајлер, тј. променљива настаје само у блоку где треба и нестаје чим више није потребна.

Резервисана реч **auto**. Подразумевана трајност за променљиве блоковског досега. Променљиве датотечног досега **не могу** имати аутоматску трајност. Када настану неиницијализоване су.

- **Статичка**

Променљива настаје једном, на почетку програма и траје све до краја програма.

Резервисана реч **static** (али не онај статик за затвореност него неки други 😊). Подразумевана (и једина) трајност променљивих датотечног досега. Променљиве блоковског досега **могу** бити статичке трајности. Када настану иницијализоване су на 0, осим ако другачије није експлицитно наведено.

- **Алоцирана**

Настајање и нестајање променљиве одређује програмер коришћењем функција из `stdlib.h`. Није променљива у правом смислу јер нема име (то се у терминологији уведеној у стандарду назива „објекат“, док је објекат са именом – „променљива“), већ се референцира преко показивача. Иницијализованост зависи од функције која је употребљена за стварање.

Трајност променљиве (објекта)

- Постоји и четврта трајност (новина у Це11):
  - Нитска
Променљива настаје једном, на почетку програмске нити и траје све до краја извршавања те нити. Резервисана реч **thread_local**. Може бити глобална или локална.

Табела – за променљиве

	Затворена	Јавна	Спољна
Аутоматска Глобална	Нема	Нема	Нема
Статичка Глобална	<code>static int x;</code>	<code>int x;</code>	<code>extern int x;</code>
Аутоматска Локална	<code>{ auto int x; }</code>	Нема	Нема
Статичка Локална	<code>{ static int x; }</code>	Нема	Као да нема

Код који је закошен се може изоставити.

Учити два смисла `static` речи: 1) `static` наспрам `auto`, и 2) `static` као одредница да је променљива затворена (да није јавна или спољна)

Табела – за функције

	Затворена	Јавна	Спољна
Аутоматска Глобална	<code>static void foo()</code>	<code>void foo() {}</code> Са дефиницијом.	<code>void foo();</code> Само декларација.
Статичка Глобална			
Аутоматска Локална	Нема	Нема	Нема
Статичка Локална			

Пример

```
/* uninitialized global variable */
int x_global_uninit;

/* initialized global variable */
int x_global_init = 1;

/* uninitialized global variable (static)*/
static int y_global_uninit;

/* initialized global variable (static) */
static int y_global_init = 2;

/* global variable that exists somewhere
 * else in the program */
extern int z_global;
```

```
int foo(int x_local)
{
 /* uninitialized local variable */
 int y_local_auto_uninit;

 /* initialized local variable */
 int y_local_auto_init = 3;

 /* uninitialized local variable */
 static int y_local_static_init;

 /* initialized local variable */
 static int y_local_static_init = 4;
}
```

Колико треба користити спољне променљиве

- У принципу, избегавање коришћења спољних променљивих представља добру програмерску праксу зато што:
  - оне нарушавају модуларност програма
  - отежавају дебаговање
- Али некада је то неопходно, па је савет да се спољне променљиве користе обазриво.

Колико треба користити јавне променљиве

- Јавне променљиве су неопходне ако постоје одговарајуће спољне променљиве у другим датотекама.
- Али зашто би користили јавне променљиве ако не постоји одговарајућа декларација спољне променљиве у некој другој датотеци?
Одговор: Из незнања или аљкавости.
- Ако се глобална променљива неће користити негде другде ван датотеке онда је добра пракса декларисати је као затворену (приватну).
- Ако се то не уради могу настати и проблеми: Шта ако у две датотеке имамо јавну променљиву истог имена?

Где декларисати/дефинисати и иницијализовати променљиве?

- Променљиве треба дефинисати искључиво у .с датотекама, никако у заглављима.
- То урадити при врху датотеке (обично одмах после укључивања заглавља) у случају глобалних променљивих.
- Променљиве иницијализовати чим пре. Ако има смисла - чим су декларисане.

Квалификатори

- `volatile` - значи да одређена променљива може бити промењена, а да је програмски код није ни пипнуо. Ово се готово не сусреће нигде осим у програмирању наменских уграђених система.
- `const` - значи „само за читање” (енгл. `read-only`) од стране програма, односно програм вредност не може мењати.

Уочимо разлику:

1. `const char* p`
2. `char const* p`
3. `char* const p`

1. и 2. су исте ствари: декларација показивача на `const char`. То значи да се показивач може мењати али оно на шта показује не може.

3. декларише константни показивач на `char`. Дакле, сам показивач се не може мењати од стране програма (али оно на шта он показује - може).

NIT Константне променљиве

- Декларација константне променљиве иста као и декларација обичне променљиве - постојање резервисане речи `const` једина разлика.
- Реч `const` може бити са било које стране типа:
`int const a = 1;`
`const int a = 2;`
Ствар стила. Изабрати једну варијанту и држати се ње. Препорука је друга варијанта.
- Морају бити иницијализоване при декларацији јер не могу на други начин променити вредности из програма.
- `#define` је алтернативни начин дефинисања константи у програму, али постоје важне разлике.

#define на супрот const

```
#define SOME_CONST 1
```

```
const int some_const = 1;
```

Разлике?

- Константна променљива може бити сложеног типа
- Константна променљива има адресу и физичку представу у меморији, ако је потребна (компајлер је може уклонити ако није потребна)

```
int* x = &some_const;
```

Затвореност у оба дата случаја?

Избегавају се потенцијалне грешке, нпр.:

```
#define SOME_CONST 5 + 2
```

```
const int some_const = 5 + 2;
```

```
x = 7 * SOME_CONST; y = 7 * some_const;
```


Пример за volatile

```
volatile int _flag;
```

```
void wait_for_flag()
{
 while(_flag == 0);
}
```

```
volatile int x;
```

```
int foo()
{
 x = 5;
 return x;
}
```

```
int foo1()
{
 //x = 5;
 return 5;
}
```


Пример за volatile

```
volatile uint8_t* flag = (uint8_t volatile*)0x12345678;
```


const volatile?

```
volatile uint8_t* flag = (uint8_t volatile*)0x12345678;
```

```
volatile uint8_t* const flag
 = (uint8_t volatile*)0x12345678;
```

```
volatile const uint8_t* const flag
 = (uint8_t const volatile*)0x12345678;
```

```
const uint8_t volatile * const flag
 = (volatile uint8_t const*)0x12345678;
```